

Normativni okvir sindikalnega delovanja

Sindikalno delovanje je normativno urejeno na mednarodni, nadnacionalni in nacionalni zakonski ravni, pa tudi s kolektivnimi pogodbami in sporazumi oziroma dokumenti, ki so nastali v avtonomnem socialnem dialogu. V nadaljevanju izpostavljam normativno ureditev v Republiki Sloveniji.

Ustava

76. člen (sindikalna svoboda):
Ustanavljanje in delovanje sindikatov ter včlanjevanje vanje je svobodno.

Kazenski zakonik

200. člen (kršitev pravic do sodelovanja pri upravljanju in kršitev sindikalnih pravic):

(1) Kdor s kršitvijo predpisov ali splošnih aktov prepreči ali onemogoči delavcem uresničevanje pravic do sodelovanja pri upravljanju ali te pravice zlorabi ali ovira njihovo uresničevanje, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

(2) Enako se kaznuje, kdor s kršitvijo predpisov ali splošnih aktov prepreči ali onemogoči delavcem svobodno združevanje in sindikalne dejavnosti ali ovira uresničevanje sindikalnih pravic ali prevzame sindikat.

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1)

6. člen:
prepoved diskriminacije, ker je oseba član sindikata

10. člen:
Sindikat podaja mnenja na akt o sistemizaciji delovnih mest. Sindikat poda mnenje v 8 dneh.

59. člen:
Na zahtevo sindikata mora delodajalec enkrat letno obveščati o razlogih za uporabo dela napotenih delavcev in njihovem številu.

76. člen:
Delodajalec prenosnik in delodajalec prevzemnik se morata s sindikatom posvetovati o pravnih, ekonomskih in socialnih posledicah prenosa in o predvidenih ukrepih za delavce. (globa od 1.500 do 4.000 evrov)

85. člen:
Pri zagovoru lahko po pooblastilu delavca sodeluje predstavnik sindikata ali druga, s strani delavca pooblaščen oseba.

86. člen:
Sindikat mora biti obveščen o redni ali izredni odpovedi delavcu, če delavec tako želi. Svoje mnenje poda v roku 6 dni. (globa od 3.000 do 20.000 evrov)

90. člen:
Neutemeljen odpovedni razlog: članstvo v sindikatu

99. člen:
Delodajalec mora o razlogih za prenehanje potreb po

Staša Pernat Lesjak,
izvršna sekretarka ZSSS

delu delavcev, številu ... pisno obvestiti sindikate. Delodajalec se posvetuje s sindikatom o predlaganih kriterijih pri oblikovanju kriterijev za presežne delavce ter možne načine za omilitev števila odpovedi. Kopijo o tem pošlje na zavod za zaposlovanje.

102. člen:
Delodajalec lahko v soglasju s sindikatom oblikuje lastne kriterije (namesto tistih iz KPD) za določitev presežnih delavcev.

104. člen:
Posvetovanje stečajnega upravitelja s sindikatom v podjetju.

112. člen:
Sindikalni zaupnik ima, zaradi svojega dela, imuniteto pred odpovedjo delovnega razmerja.

113. člen:
Če sindikat poda negativno mnenje v zvezi z odpovedjo delavcu lahko sindikat zahteva 30-dnevni moratorij oz. moratorij do konca mediacije.

147. člen:
Delodajalec obvesti sindikat o letnem razporedu delovnega časa. Delodajalec mora sindikatu enkrat letno poročati o izrabi tega delovnega časa, o nadurah ter začasni prerazporeditvi delovnega časa.

153. člen:
Pri uvedbi nočnega dela se mora delodajalec posvetovati s sindikatom. Delodajalec se posvetuje s sindikatom o organiziranosti dela, o ukrepih za varnost in zdravje pri delu ter o socialnih ukrepih. (globa od 1.500 do 4.000 evrov)

174. člen:
Sindikat lahko pomaga delavcu v disciplinskih postopku.

203. člen:
Delodajalec mora sindikatu zagotoviti pogoje za hitro in učinkovito delo, s katerim varujejo pravice delavcev, ter nuditi dostop do podatkov, ki so za to potrebni. (globa od 1.500 do 4.000 evrov)

204. člen:
Delodajalec lahko obvešča sindikat tudi z uporabo informacijske tehnologije – elektronsko.

205. člen:
Člani sindikata lahko izvolijo sindikalne zaupnike. Če jih ne, člane zastopa sindikalni predsednik. Sindikat obvesti delodajalca o osebi, ki je izvoljena za sindikalnega predsednika. Predsednik zastopa delavce.

207. člen:
Število zaupnikov se določi s kriteriji v KP ali v dogovoru z delodajalcem. Sindikalnim zaupnikom ni moč znižati plače. Delodajalec poskrbi, da se odvaja članarina sindikata.

Zakon o kolektivnih pogodbah (ZKoIP)

2. člen:
(1) Kolektivne pogodbe sklepajo sindikati oziroma združenja sindikatov kot stranka na strani delavk in delavcev (v nadaljnjem besedilu: delavec) in delodajalke in delodajalci (v nadaljnjem besedilu: delodajalec) oziroma združenja delodajalcev kot stranka na strani delodajalcev (v nadaljnjem besedilu: stranki).

3. člen:
2) Kolektivna pogodba lahko v normativnem delu vsebuje določbe, s katerimi se urejajo pravice in obveznosti delavcev in delodajalcev pri sklepanju pogodb o zaposlitvi, med trajanjem delovnega razmerja in v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi, plačilo za delo, ter drugi osebni prejemki in povračila v zvezi z delom, varnost in zdravje pri delu ali druge pravice in obveznosti, ki izhajajo iz razmerij med delodajalci in delavci, ter zagotavljanje pogojev za delovanje sindikata pri delodajalcu.

Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1)

46. in 48. člen:
Delodajalec mora sindikatu posredovati izjavo o varnosti z oceno tveganja in dokumentacijo o nezgodah pri delu ter seznaniti z ugotovitvami in predlogi nadzornih organov.

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU)

17. člen:
V novoustanovljeni družbi lahko najmanj trije delavci ali v družbi zastopani reprezentativni sindikati skličejo zbor delavcev zaradi izvolitve sveta delavcev.

27. člen
Pravico predlagati kandidate za člane sveta delavcev imajo:
– v družbi z več kot 20 do 50 delavci – najmanj trije delavci z aktivno volilno pravico;
– v družbi z več kot 50 do 300 delavci – najmanj desetina delavcev z aktivno volilno pravico;
– v družbi z nad 300 delavci – najmanj desetina delavcev z aktivno volilno pravico, vendar je v vsakem primeru veljaven predlog, ki ga poda najmanj 50 delavcev;
– vsak reprezentativni sindikat v družbi.

61. člen:
Svet delavcev lahko na svoje seje povabi strokovnjake

iz družbe ali izven nje, vodilno osebje, predstavnike reprezentativnih sindikatov in predstavnike združenj delodajalcev.

Zakon o udeležbi delavcev pri dobičku (ZUDDob)

8. člen (postopek sklenitve pogodbe):
(2) Pobudo za sklenitev pogodbe lahko na strani delavcev poda reprezentativni sindikat v družbi, svet delavcev oziroma delavski zaupnik ali eden ali več predstavnikov delavcev, ki jih delavci imenujejo na zboru delavcev.

(5) V postopku za sklenitev pogodbe nastopata na strani družbe poslovodstvo ali osebe, ki jih pooblasti, na strani delavcev pa reprezentativni sindikat v družbi, svet delavcev oziroma delavski zaupnik ali eden ali več predstavnikov delavcev, ki jih delavci imenujejo na zboru delavcev.

10. člen (pogodba, ki jo sklenejo delavci):
(1) V imenu delavcev sprejme sklep o sklenitvi pogodbe reprezentativni sindikat v družbi.

Zakona o inšpekciji dela (ZID-1)

17. člen (opozorilo delavcu ter seznanitev z ugotovitvami in ukrepi):

(2) Če inšpektor oceni, da je to potrebno zaradi varovanja pravic drugih oseb, delodajalcu s sklepom odredi, da o ugotovitvah inšpekcijskega nadzora in izrečenih ukrepih pisno seznanijo delavce na pri delodajalcu običajen način (npr. na določenem oglasnem mestu v poslovnih prostorih delodajalca ali z uporabo informacijske tehnologije) ter sindikat ali svet delavcev oziroma delavskega zaupnika pri delodajalcu.

Zakon o stavki (ZStk)

2. člen:
Stavka se lahko organizira v podjetju, drugi pravni osebi (v nadaljnjem besedilu: organizacija), delu organizacije, pri delodajalcu, v panogi, dejavnosti ali kot splošna stavka.

Sklep o začetku stavke delavcev v organizaciji, delu organizacije ali pri delodajalcu sprejme organ sindikalne organizacije te organizacije, dela organizacije ali pri delodajalcu, sklep o začetku stavke delavcev panoge ali dejavnosti sprejme organ sindikata zadevne panoge ali dejavnosti, sklep o začetku splošne stavke delavcev pa sprejme najvišji organ sindikatov v republiki oziroma federaciji.

4. člen:
Stavkovni odbor in predstavniki organov, ki jim je napovedana stavka, morajo od dneva napovedi stavke in med njo poskušati sporazumno rešiti nastali spor.

Na poziv strani in sporu se lahko v pogajanja za sporazumno reševanje nastalega spora vključijo predstavniki sindikata, če sindikat ni organizator stavke, gospodarske zbornice oziroma strokovnega združenja, če jima stavka ni bila napovedana, ter predstavniki družbenopolitične skupnosti.

6. člen:
Stavka neha s sporazumom subjektov, ki so sprejeli sklep o stavki, in organov, ki jim je bil ta sklep poslan, ali s sklepom sindikata oziroma delavcev, ki so sprejeli sklep o začetku stavke.